

Кваліфікаційна карта наукової школи

(заповнюється станом на дату атестації / подачі заявки про реєстрацію)

1. Назва наукової школи.

Дослідження процесів ринкової трансформації бухгалтерського обліку, фінансів, аудиту, оподаткування, статистики та економічного аналізу в Україні

2. Галузь знань за державним переліком науково-технічної інформації:

07	Управління і адміністрування	071	Облік і оподаткування
		072	Фінанси, банківська справа та страхування

3. Загальні відомості про школу:

3.1. Керівник (керівники) - прізвище, ім'я, по-батькові та місце роботи:

Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович, доктор економічних наук, професор, відмінник освіти України, академік Академії економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування і аудиту.

3.2. Кількісний склад наукової школи (осіб): 105

3.3. Кваліфікаційний склад наукової школи (осіб):

- академіків, член-кореспондентів Академії наук (державного статусу): 2

1. Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

2. Малюга Наталія Михайлівна, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

- докторів наук: 4

1. Мороз Юлія Юзефівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту;

2. Малюга Наталія Михайлівна, д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту;

3. Микитюк В. М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри аналізу і статистики ім. І. В. Поповича;

- кандидатів наук: 22

1. Абрамова Ірина Вячеславівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

2. Василенко С. В. – к.е.н., старший викладач кафедри аналізу і статистики ім. І.В. Поповича

3. Вітер Світлана Анатоліївна, к.пед.н., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

4. Гайдучок Тетяна Станіславівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

5. Дема Дмитро Іванович, к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту

6. Дмитренко Ольга Миколаївна, к.е.н., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

7. Куровська Наталія Олександрівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

8. Мартинюк Галина Петрівна, к.е.н., старший викладач кафедри фінансів і кредиту

9. Недільська Лариса Василівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

10. Паламарчук Т. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аналізу і статистики ім. І.В. Поповича

11. Русак О. П. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аналізу і статистики ім. І.В. Поповича

12. Савченко Наталія Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

13. Савченко Роман Олександрович, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

14. Стойко Олег Якович, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

15. Суліменко Лариса Антонівна, к.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

16. Сус Леся Валеріївна, к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту

17. Сус Юрій Юрійович, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

18. Цегельник Ніна Іванівна, к.е.н., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

19. Чугаєвська С. В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аналізу і статистики ім. І.В. Поповича

20. Шевчук Ірина Василівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

21. Шубенко Інна Андріївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту

22. Ярмолюк Олена Феліксівна, к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

3.4. Кількість докторантів (0), аспірантів (3), здобувачів (0), магістрів (32), студентів (45):

78

3.5. Характеристика наявної експериментальної бази:

•Лабораторія комп'ютерних технологій кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту;

•Інформаційно-дорадчий центр з обліку, оподаткування та аудиту;

•Студія дуальної освіти;

•Бухгалтерська клініка;

•Комп'ютерна лабораторія кафедри фінансів і кредиту «Finance.lab»;

•програмний продукт 1С "Бухгалтерія для України";

•програмний продукт MASTER:Бухгалтерія;

•Інформаційно-правова система «Ліга:Закон»;

•програмний продукт – STATISTICA.

4. Наукові досягнення школи:

4.1. Найбільш вагомі результати:

Напрямами науково-технічної діяльності є фундаментальні та пошукові дослідження:

- процесів розвитку ринкової трансформації України;
- відтворення фінансового капіталу в умовах кризи та глобалізації економіки;
- концептуальних основ організації бухгалтерського обліку;
- сутності оподаткування і формування податкової політики держави та територіальних громад;
- аудиту в системі антикризового управління;
- економічного аналізу в системі управління діяльністю суб'єктів господарювання, розвитку держави і територіальних громад;
- стратегічних напрямів та перспективних завдань підвищення якості статистичної інформації.

Представниками наукової школи були здійснені фундаментальні і пошукові дослідження:

Фінансова політика в аграрному секторі економіки - обґрунтовано теоретичні та методологічні засади провадження фінансової політики в аграрному секторі економіки, розкрито економічну сутність та визначено напрями підвищення ефективності фінансової політики як інструменту розвитку економіки. Детально висвітлено теоретичні аспекти, методологічні принципи та форми упорядкування й напрями удосконалення фінансових відносин у сільському господарстві. Визначено особливості формування та реалізації фінансової політики в аграрному секторі зарубіжних країн. формовано концепцію комплексного підходу щодо векторів формування та використання фінансових ресурсів агропідприємств, страхування в аграрному секторі економіки та трансформації податкової політики. В контексті удосконалення та розвитку державної підтримки сільського господарства сформульовано теоретико-методологічні аспекти, здійснено оцінку її стану та ефективності, виявлено тенденції в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств та вплив податкової політики на інвестиційні процеси в Україні.

Організація обліку у сфері органічного виробництва на підприємстві. Важливість дослідження визначається у значенні бухгалтерського обліку в забезпеченні належного функціонування ринку органічної продукції та сировини, що сприятиме гарантії впевненості споживачів у продуктах і сировині, маркованих як органічні. Встановлено, що враховуючи специфіку виробництва органічної продукції аналітичний бухгалтерський облік повинен формувати інформацію щодо наступного: 1) паралельного виробництва органічної та традиційної продукції рослинництва на одній площі у випадку виробництва багаторічних культур, використання земельної ділянки виключно для випасання худоби та проведення наукових досліджень; 2) оприбуткування і руху продукції від об'єктів витрат органічного виробництва. При зберіганні органічної продукції (сировини) на складах повинні забезпечуватися ідентифікація такої продукції, її партій і запобігання будь-якому змішуванню або обміну з неорганічною продукцією та/або

речовинами, які не відповідають вимогам органічного виробництва або забрудненню такими продуктами та/або речовинами; 3) розрахунків з покупцями та визначення валового прибутку як різниці між доходом в розрізі кожного покупця, видів продукції, виробництв (центрів відповідальності) та географічних сегментів реалізації на вітчизняних та іноземних ринках; 4) додаткових витрат, пов'язаних із збутом органічної продукції. Транспортування органічної продукції (сировини) повинно здійснюватися лише у відповідній упаковці, контейнері або транспортних засобах, закритих таким чином, щоб заміна вмісту була неможливою без маніпуляцій або пошкодження пломби. Одночасне перевезення органічної і неорганічної продукції можливе лише за умови вжиття відповідних заходів для запобігання будь-якій можливості змішування або обміну з неорганічною продукцією.

Система бухгалтерського обліку та звітності в управлінні доданою вартістю підприємства - теоретично обґрунтовано та розроблено практичні рекомендації при формуванні інформації щодо доданої вартості в бухгалтерському обліку та звітності для оцінки стану розвитку підприємства. Ідентифіковано економічний зміст доданої вартості як об'єкта бухгалтерського обліку на рівні суб'єктів господарювання та вивчено інформаційне наповнення її складових елементів. Обґрунтовано структуру та оцінку стану облікової політики формування елементів створеної доданої вартості на підприємстві. Визначено обліково-звітне забезпечення системи управління доданою вартістю підприємства.

Використання дуальної освіти як інноваційного інструменту підготовки фахівців з обліку і оподаткування у закладах вищої освіти. Дослідження проводиться в рамках пілотного проекту згідно наказу МОН від 15.10.2019 р. №1296 «Щодо запровадження пілотного проекту у закладах фахової передвищої та вищої освіти з підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти». Представниками наукової школи обґрунтовано теоретичні підходи та розроблено практичні рекомендації при формуванні системи вищої освіти з підготовки фахівців з обліку і оподаткування за дуальною формою навчання. Розглянуто зміст дуальної освіти як інноваційної форми навчання. Побудовано організаційну схему дуальної освіти при підготовці фахівців з обліку і оподаткування. Визначено механізм організації навчального процесу за дуальною формою освіти при підготовці фахівців з обліку і оподаткування. Дослідження має велике практичне значення та впроваджується в навчальний процес Житомирського національного агроєкологічного університету.

Економічний аналіз та статистичне прогнозування соціально-орієнтованих проектів розвитку сільських територій - визначено важливість створення соціально-орієнтованих проектів розвитку регіонів та країни в цілому в умовах функціонування економіки України. Обґрунтовано, що започаткування соціально-орієнтованого проекту передбачає покращення соціальної інфраструктури, економічного становища при дотриманні екологічних заходів збереження довкілля регіону. В ході дослідження діяльності територіальних громад визначено загрози їх розвитку: низька зайнятість населення, значна частка людей похилого віку, високий рівень безробіття, низьке державне фінансування. Встановлено доцільність використання додаткових джерел фінансування, побудовано дорожню

карту для реалізації соціальних проектів, проведено статистичний аналіз отримання довгострокового пільгового кредиту від Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку на 10 років, досліджено статистичні показники ліквідності та платоспроможності. На основі статистичної програми розрахунку показників сплати кредитів виконано прогнозування строків та сум виплати міжнародного кредиту із визначенням міри впливу величини витрат на фінансові результати територіальної громади.

Організація і методика бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками – обґрунтовано напрями удосконалення організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками, зокрема у сфері інтернет-торгівлі. Визначено облікові особливості розрахунків з покупцями і замовниками в інтернет-торгівлі та розроблено варіативність їх відображення у системі бухгалтерського обліку інтернет-магазину. Побудовано теоретичну модель здійснення дропшипінгу та запропоновано порядок облікового відображення розрахунків із покупцями та замовниками у системі облікового відображення операцій дропшипера та постачальника/виробника товарів/продукції.

Формування якісної облікової інформації в системі управління суб'єктами господарювання - розвинуто теоретичні положення бухгалтерського обліку як системи генерування якісного інформаційного ресурсу через обґрунтування складу завдань бухгалтерського обліку та облікової інформації. Визначено склад якісних властивостей інформації, яку має оприлюднювати підприємство для забезпечення зацікавлених сторін. Обґрунтовано властивості об'єктів бухгалтерського обліку та інформації, яка має бути представлена системою бухгалтерського обліку, для забезпечення якості інформації для користувача.

Обліково-аналітичне забезпечення контролювання фінансових результатів підприємств - обґрунтовано теоретичні положення та практичні рекомендації щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення контролювання фінансових результатів підприємств. Надано рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку формування фінансових результатів у системі рахунків (за видами діяльності, джерелами формування витрат та доходів, центрами відповідальності) та звітності (на основі упорядкування і розширення її показників щодо відображення процесу розподілу прибутку). Запропоновано інструментарій управлінського обліку фінансових результатів. Обґрунтовано системи аналітичних показників з метою створення інформаційного забезпечення контролювання формування, розподілу та використання фінансових результатів.

Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства - розроблено методичний підхід до комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення процесів інноваційного виробництва, яка дозволяє оцінити потенціал створеної інноваційної продукції. Запропоноване удосконалення механізму організації бухгалтерського обліку інноваційної діяльності за трьома напрями, а саме: облік наявності, формування та використання інноваційних об'єктів, що забезпечують господарську діяльність підприємства; облік виробництва інноваційної продукції; облік результатів реалізації створених

продуктових інновацій. Систематизовано та запропоновано комплексну модель показників для аналізу інноваційної активності підприємств.

Організаційно-економічні засади формування та функціонування ринку аграрного страхування - досліджено теоретико-методологічні та науково-практичні аспекти становлення організаційно-економічних засад формування і функціонування ринку аграрного страхування. Сформульовано концептуальні положення системної взаємодії структурних та інфраструктурних суб'єктів страхового процесу. Відображено базові методологічні, організаційні і управлінські підходи до розвитку страхових відносин в аграрній сфері. Здійснено комплексну діагностику стану розвитку аграрного страхування в Україні, яка вказує на необхідність посилення ділової та інвестиційної активності його учасників. Розроблено пропозиції інноваційного спрямування щодо реалізації існуючого потенціалу страхування сільськогосподарської продукції. Обґрунтовано стратегічні орієнтири модернізації ринку аграрного страхування, які базуються на системних трансформаціях для послідовного удосконалення взаємодії стейкхолдерів страхового процесу.

4.2. Найбільш вагомими результатами за останні 5 років:

Назва: Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства (номер державної реєстрації 0114U002192).

Керівник: д.е.н., професор Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович.

Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних, методичних та організаційно-практичних положень при формуванні обліково-аналітичної та контрольної інформації в системі управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів та найважливіші наукові результати полягають в:

1) обґрунтуванні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій з вдосконалення механізму формування обліково-аналітичного забезпечення контролювання фінансових результатів підприємств (класифікація контролювання фінансових результатів; концептуальна модель комплексного аналізу фінансових результатів; система аналітичних процедур в процесі контролювання фінансових результатів);

2) удосконаленні теоретичних та організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками підприємства (розроблені теоретична модель здійснення дропшипінгу з врахуванням варіативності його договірної процесу; класифікація господарських операцій з покупцями і замовниками в умовах інтернет торгівлі; методологічний інструментарій управлінського обліку в системі розрахунків з покупцями та замовниками)

3) розвитку теоретичних та удосконаленні організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку як системи генерування якісного інформаційного ресурсу про господарську діяльність підприємства (методичні положення бухгалтерського обліку для забезпечення якості інформаційних ресурсів;

організаційно-методичні позиції бухгалтерського обліку в контексті формування та оприлюднення інформації через звітність сталого розвитку);

4) удосконаленні методологічного та методичного забезпечення системи обліку та аналізу інноваційної діяльності підприємства (концепція комплексного відображення об'єктів інноваційної діяльності у бухгалтерському обліку та звітності підприємства).

Практичне значення дослідження полягає у визначенні основних напрямів та розробці конкретних рекомендацій з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення в частині:

1) контролювання фінансових результатів підприємств (методичні підходи до обліку доходів і витрат з метою формування інформації для аналізу і контролювання фінансових результатів; систему показників фінансової звітності; управлінський аналіз в частині визначення впливу різних чинників на формування фінансових результатів);

2) розрахунків з покупцями та замовниками (організацію бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками; порядок формування доходів від реалізації продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг покупцям і замовникам та документальне забезпечення обліку операцій; порядок облікового відображення операцій із покупцями і замовниками в умовах інтернет-торгівлі);

3) генерування якісного інформаційного ресурсу (удосконалення процесу документування господарських операцій шляхом реквізитного розширення первинних документів; формування показників звітності сталого розвитку).

4) інноваційної діяльності підприємства (облік об'єктів інноваційної діяльності підприємства; аналіз ефективності інноваційної діяльності підприємства).

Практикоорієнтовані результати доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання підприємствами.

Назва: Інструменти обліково-статистичного та бюджетного забезпечення оцінювання і контролювання розвитку інтелектуальної економіки в системі формування економічного потенціалу фінансово самодостатніх Smart Village в умовах функціонування об'єднаних територіальних громад» (номер державної реєстрації 0118U100557).

Керівник: д.е.н., професор Мороз Юлія Юзефівна.

Науковим результатом роботи є: ідентифікація теоретичних, методичних та практичних проблем, які існують в системі інформаційного забезпечення функціонування об'єднаних територіальних громад; розробка системи показників статистичної і фінансової звітності з метою оцінювання бізнесу територіальних громад, що сприятиме нарощуванню їх економічного потенціалу; розробка концепції формування облікової інформації для управління діяльністю сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в умовах забезпечення самодостатності територіальних громад; побудова механізму формування облікової інформації для управління органічним виробництвом суб'єктів господарювання в територіальних громадах.

Практична цінність отриманих результатів дослідження актуальна для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від виду діяльності та форм власності, які функціонують в об'єднаних територіальних громадах.

Назва: Розвиток бухгалтерського обліку, статистики, контролю і оподаткування в умовах економічного зростання України оснований на залученні інвестицій та інноваційному виробництві продуктів з високим ступенем доданої вартості» (номер державної реєстрації 0118U100564).

Керівник: д.е.н., професор Мороз Юлія Юзефівна.

Науковим результатом роботи є: розробка теоретичних, методичних та організаційних підходів до формування інформації в системах бухгалтерського обліку, статистики, контролю і оподаткування в умовах інвестиційно-інноваційної стратегії діяльності суб'єктів господарювання, що сприятиме зростанню їх доданої вартості.

Практична цінність отриманих результатів дослідження актуальна для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від виду діяльності та форми власності, ключовою метою яких є запровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку та зростання доданої вартості.

Назва: Стратегія реформування підприємництва, бухгалтерського обліку і оподаткування в лісовому господарстві для забезпечення довгострокових інтересів України на основі поєднання принципів державного регулювання і механізмів ринкових відносин з огляду на цілі децентралізації влади» (номер державної реєстрації 0118U100585)

Керівник: д.е.н., професор Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович.

Науковий результат полягає у розробці теоретичних, методичних та організаційних засад формування інформаційних ресурсів в системі бухгалтерського обліку та звітності для прийняття ефективних управлінських рішень на лісогосподарських підприємствах. Зокрема досліджено проблемні питання щодо: організаційних основ бухгалтерського обліку на підприємствах лісового господарства; документального забезпечення відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку; обліку продукції лісу, витрат і доходів в лісогосподарських підприємствах; оподаткування, звітності та аудиту лісогосподарських підприємств.

Практичне застосування результатів дослідження полягає у розробці рекомендацій щодо організації бухгалтерського обліку, звітності і аудиту на лісогосподарських підприємствах. Результати дослідження впроваджені в діяльність ДП «Коростишівське лісове господарство».

В рамках дослідження видано підручник: Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісогосподарським підприємством / Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Ейсмонт В.С., Гайдучок Т.С., Цегельник Н.І. - Житомир: Рута, 2019. - 372 с.

Назва: Дослідження механізмів підвищення капіталізації аграрного сектору економіки (номер державної реєстрації 0116U004554)

Керівник: к.е.н., доцент Недільська Лариса Василівна;

Наукова новизна. Здійснено оцінку показників капіталізації сільськогосподарських підприємств. В ході аналізу основних компонент зростання капіталізації сільськогосподарських підприємств встановлено неоднозначні характеристики природженого капіталу. Встановлено тенденції капіталізації українських аграрних компаній, що представлені на світових фондових біржах. Доведено, що на тлі масштабних розмірів фінансових ресурсів, які обертаються в розпорядженні вітчизняних агрохолдингів, рівень капіталізації середніх та малих аграрних підприємств залишається на доволі низькому рівні.

Обґрунтовано нераціональність і низькоефективність діючої системи державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників в Україні. З огляду на досвід останніх років, наголошено, що для України актуально розглядати державну підтримку сільського господарства у трьох аспектах: економічна ефективність, корупційні ризики та вплив на конкуренцію. Обґрунтовано необхідність встановлення межі недоречності державного фінансування як для збиткових підприємств через їх неперспективність, так і для високоприбуткових, які власним капіталом здатні покривати потреби розширеного відтворення. Побудована модель може стати основою для удосконалення системи державної підтримки сільськогосподарських підприємств, оскільки враховує ефективність господарювання кожного окремого підприємства і, відповідно, носитиме адресний характер.

Найважливіші результати (науковий рівень, значимість): удосконалено навчально-методичне забезпечення з дисципліни «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва»; розроблено навчально-методичне забезпечення з дисципліни «Вартісно-орієнтоване управління фінансами суб'єктів господарювання».

Практичне значення: Навчальний матеріал курсу структурований за модульним принципом. Знання та вміння, отримані під час вивчення даного курсу використовуватимуться в подальшому при наукових дослідженнях. Результати дослідження можуть бути використанні науковцями, фахівцями сільського господарства, працівникам органів державного управління розвитком агропромислового виробництва та сільських територій, викладачами, аспірантами та студентами закладів вищої освіти.

Назва: Теорія і методологія розвитку страхового ринку в аграрній сфері (номер державної реєстрації 0116 U004552).

Керівник: д. е. н., доцент Віленчук Олександр Миколайович

Наукова новизна. Обґрунтовано концептуальні, методологічні та практичні аспекти становлення організаційно-економічних засад формування і функціонування ринку аграрного. За результатами проведеного дослідження запропоновано авторську економічну інтерпретацію поняття “страхування”; доведено необхідність поєднання різних видів страхових інтересів (економічних, соціальних та екологічних) учасників ринку аграрного страхування, представлено концептуальний підхід до управління бізнес-процесами на ринку аграрного страхування, теоретико-методологічний підхід до стратегічного управління клієнтоорієнтованою страховою компанією; сформульовано пропозиції щодо використання концепту комплексу маркетингу у діяльності страхових компаній;

розроблено методичний підхід до формування цінових стратегій на ринку аграрного страхування; розкрито теоретико-методологічні положення щодо необхідності впровадження “дорожньої карти” трансформації взаємовідносин стейкхолдерів на ринку аграрного страхування.

Найважливіші результати (науковий рівень, значимість): полягають в необхідності системного посилення страхового захисту сільськогосподарських товаровиробників. Використовуючи сучасний інструментарій наукового дослідження здійснено комплексне оцінювання потенціалу поширення аграрного страхування у територіальному, галузевому та інституціональному вимірах, сутність якого полягає у моделюванні ключових параметрів функціонування страхового ринку (застрахованих площ, страхових сум і страхових премій) для вимірювання можливостей розширення покриття страхування ймовірних ризиків;

Практичне значення: полягає у тому, що основні теоретико-методологічні розробки дисертації доведено до рівня методичних і практичних рекомендацій.

Назва: Фінанси в умовах бюджетної децентралізації (номер державної реєстрації 0116U004551)

Керівник: к. е. н., професор Дема Дмитро Іванович.

Наукова новизна. Запропоновано методичний підхід до комплексного оцінювання потенціалу територіальної громади з метою відповідного планування місцевих доходів. Удосконалено теоретико-методологічний підхід до оцінки фінансового потенціалу територіальної громади з метою виявлення можливих резервів та формування стратегії розвитку. Обґрунтовано необхідність впровадження державного та громадського контролю за формуванням та використанням доходів місцевих громад. Розроблено пропозиції щодо пошуку та залучення міжнародних донорів до проектів розвитку місцевих громад.

Найважливіші результати (науковий рівень, значимість): полягають у формуванні пропозицій щодо управління доходами територіальних громад шляхом підвищення ефективності використання коштів державного фонду регіонального розвитку.

Практичне значення: полягає в розробці методичних рекомендацій для територіальних громад щодо управління їх доходами.

Назва: Контрольно-аналітичне забезпечення агробізнесу Північно-Західного регіону України в умовах Євроінтеграції (номер державної реєстрації 0116U005687)

Керівник: Микитюк Валерій Мар'янович.

Наукова новизна. Впровадження у наукову діяльність сучасних аналітичних методів дослідження та вирішення проблемних питань розвитку агробізнесу України в умовах Євроінтеграції. В їх основу покладено високий рівень використання найбільш раціональних, організаційних та фінансових механізмів, орієнтованих на вивчення процесу деформації структури виробництва, ресурсного потенціалу та цінових пропорцій; дослідження питання щодо ринку землі та нерационального використання земельних ресурсів; обґрунтування недосконалості механізмів інвестиційного забезпечення; діагностики суспільної та економічної

корисності соціальної відповідальності агробізнесу.

Практичне значення: Знання та вміння, отримані під час проведення даних заходів, в подальшому використовуватимуться представниками аграрної сфери при наукових дослідженнях, діагностиці сучасного розвитку агробізнесу, написанні проектів локального та регіонального рівнів; сприятиме збору, зведенні, зберіганні та аналізу даних за для вирішення проблемних питань щодо перспективного розвитку агробізнесу в умовах Євроінтеграції.

4.3. Практичне використання отриманих наукових результатів за останні 5 років:

Представниками наукової школи проводяться дослідження у тісній співпраці з суб'єктами господарювання.

Зокрема, в рамках виконання НДР «Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства» підприємствами були прийняті рекомендації та пропозиції щодо:

- застосування методик управлінського аналізу в процесі інформаційно-аналітичного забезпечення контролювання формування фінансових результатів підприємств; механізму оцінки ефективності реалізації продукції покупцям на основі показників чистого доходу від реалізації продукції та виробничої собівартості, які дозволяють визначити валовий прибуток - ПАТ «Житомирський маслозавод» (довідки № 1991 від 14.07.2014 р. та № 1525 від 05.07.2018 р.);

- аналітичних досліджень в системі контролювання розподілу і використання фінансових результатів підприємств; змістовного наповнення форм первинних документів, що відображають передачу продукції покупцям і враховують обов'язкові реквізити відповідно до напряму діяльності підприємства - ТОВ «Андрушівський маслосирзавод» (довідки № 182 від 22.07.2014 р. та № 48 від 01.02.2018 р.);

- побудови збалансованої системи бюджетних показників на основі якої здійснюється оперативний контроль за наявними відхиленнями та визначаються можливі резерви - ДП «Ружин-молоко» (довідка № 556 від 15.12.2017 р.);

- облікового відображення операцій дропшипінгу - ТОВ «Житомирська обласна сільськогосподарська дорадча служба» (довідка № 12 від 14.07.2018 р.);

- організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку в частині формування показників звітності сталого розвитку як нового механізму оприлюднення якісної інформації про господарську діяльність підприємства – сільськогосподарські підприємства СТОВ «Надія ВП» (довідка № 521/01 від 32.01.2019 р), ТОВ «Ілта Оріджинейшн» (довідка № 897 від 20.12.2018 р.), ТОВ «Лана» (довідка № 23 від 10.01.2019 р.).

Крім того, рекомендації щодо формування системи інформації для процесу контролювання фінансових результатів підприємств враховано в роботі Департаменту економічного розвитку, торгівлі та міжнародного співробітництва Житомирської обласної державної адміністрації (довідка № 04-к/986 від 15.07.2014 р.).

За темою «Теорія і методологія розвитку страхового ринку в аграрній сфері» Житомирська обласна рада засвідчує про впровадження результатів наукових досліджень щодо активізації страхових відносин в аграрній сфері, зокрема, створення товариств взаємного страхування та страхових кооперативів в агропродовольчому секторі економіки (довідка № 5-24/316 від 14.03.2019 р.). Департамент агропромислового розвитку та економічної політики Житомирської обласної державної адміністрації засвідчує про можливість впровадження результатів наукових досліджень щодо розвитку мікрострахування в регіоні для домашніх господарств населення та приватних підприємств різних форм господарювання (довідка №02/3263 від 14.12.2018 р.). Пропозиції, орієнтовані на формалізацію методологічної послідовності тарифної політики страхових компаній, зокрема забезпечення доступу до інформаційних джерел та оцінювання сільськогосподарських ризиків і прийняття рішень про страхування, обробку статистичних даних для потреб конкретних страхових компаній та розрахунок повної тарифної ставки (брутто-ставки) знайшли практичне застосування у ПАТ СК «Країна» (довідка № 82 від 03.10.2018 р.). Рекомендації, спрямовані на застосування матричного підходу до обґрунтування бізнес-процесів з урахуванням економічних можливостей потенційних страхувальників і страхових компаній використано у діяльності ПрАТ СК «Універсальна» (довідка № 75 від 28.09.2018 р.).

За темою «Фінанси в умовах бюджетної децентралізації» пропозиції взяті до уваги і враховані у роботі Іванівської сільської ради Вінницької області (довідка про впровадження №02-40-1-1935 від 20.12.2019 р.) та Старосинявської селищної ради Хмельницької області (довідка про впровадження №1844 від 16.12.2019 р.)

НДР за темою «Контрольно-аналітичне забезпечення агробізнесу Північно-Західного регіону України в умовах Євроінтеграції» відбувалося у співпраці з ТОВ «Камінське», Житомирської області, Романівського району. Проект передбачає надання науково-консультативних послуг щодо статистико-аналітичного забезпечення умов розвитку агробізнесу та стратегічного прогнозування результатів діяльності ТОВ «Камінське», які передбачають:

1. Обґрунтування попереднього економічного ефекту використання ресурсного потенціалу, зокрема: земельних ресурсів; трудових ресурсів; основних засобів; оборотних активів.

1.1. Здійснення системного аналізу очікуваного економічного ефекту від основних процесів у сфері ведення бізнесу: виробництво, зберігання, збут, переробка сільськогосподарської продукції.

1.2. Ідентифікація ризиків підприємницької діяльності, зумовлених викликами сьогодення. .

1.3. Здійснення стратегічного прогнозування результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

1.4. На основі вивчення міжнародного досвіду ведення бізнесу надання пропозицій щодо інноваційно-інвестиційного забезпечення виробничих процесів.

1.5. Обґрунтування ряду практичних рекомендацій щодо формування сучасної моделі ведення бізнесу в умовах децентралізації.

Крім того, виконання НДР «Контрольно-аналітичне забезпечення агробізнесу Північно-Західного регіону України в умовах Євроінтеграції» відбувалося у співпраці з Польсько-Українською фундацією «Інститут міжнародної академічної та наукової співпраці» (м. Варшава) та Інститутом Жана Урбана Сандала (Норвегія).

У 2020 році роботу розпочато роботу за НДР, що фінансується із зовнішніх джерел, а саме:

- «Розробка заходів з інвентаризації земель лісогосподарського призначення, формування облікової політики для забезпечення ефективності господарської діяльності, обґрунтування структури виробництва на основі показника доданої вартості та розробка моделі оцінювання фінансового стану підприємства», керівник: д.е.н., професор Мороз Юлія Юзефівна, обсяг фінансування 25 тис грн.;

4.4. Участь у конкурсах, що організуються з держбюджету та інших джерел фінансування (приватні фонди), гранти, тощо, за останні 5 років:

Протягом звітнього періоду для участі у конкурсному відборі та визначення найбільш перспективних для проходження наступних етапів відбору та рекомендації виконання їх за рахунок коштів державного бюджету представниками наукової школи було подано на розгляд до Міністерства освіти та науки України проект фундаментального дослідження «Фінансова політика сільського розвитку на базі об'єднаних територіальних громад» (2017 р.).

4.5. Визнання наукової школи науковою та громадською спільнотою (Державні премії України, відзнаки Президента, Кабінету Міністрів України, почесні звання, дипломи, тощо, за останні 5 років):

Результати діяльності наукової школи визнаються громадською спільнотою на різних рівнях.

Наукові роботи студентів, підготовлені під керівництвом учасників школи, неодноразово ставали переможцями Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»:

Відповідно до наказу МОН України переможцями визнано:

№ 859 від 20.07.2016 р.: III місце - Кузьменко Ольга Михайлівна Сергійович (науковий керівник к.е.н., доц. Киян Алла Валеріанівна) та Полянко Вероніка Борисівна (науковий керівник д.е.н., проф. Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович).

№ 827 від 31.07.2018 р.: I місце - Шишка Роман Сергійович (науковий керівник к.е.н., доц. Киян Алла Валеріанівна). I місце - Козлова Тетяна Геннадіївна (науковий керівник д.е.н., проф. Мороз Юлія Юзефіна). III місце - Бачинська Аліна Євгеніївна (науковий керівник д.е.н., проф. Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович).

№ 1059 від 05.08.2019 р. переможцями (II місце) визнано Войченко Вікторію Володимирівну та Зімчук Надію Ігорівну (науковий керівник – д.е.н., професор Ю. С. Цаль-Цалко).

Представники наукової школи неодноразово відзначалися громадською спільнотою за активну участь у науковій роботі та наукових заходах.

Мороз Ю. Ю. за здійснення наукової роботи зі студентською та учнівською молоддю, підготовкою переможців Всеукраїнських наукових конкурсів та олімпіад була неодноразово відзначена: Подякою Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України, Національного центру «Мала академія наук України»; Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України, Національного центру «Мала академія наук України»; Подяками Державної служби статистики України, Національної академії статистики, обліку та аудиту, Університета імені Альфреда Нобеля.

Крім того, за вагомий особистий внесок у розвиток освіти на Житомирщині, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм Мороз Ю.Ю. нагороджена грамотою Управління освіти і науки Житомирської облдержадміністрації.

Мороз Ю. Ю. та Чугаєвська С. В. отримали Подяку від Мережі Глобального договору ООН в Україні, Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти, Київської бізнес-школи за підготовку студентської команди Житомирського національного агроекологічного університету до участі у Всеукраїнському конкурсі «Long-2019 (Look of New Generation / Погляд нового покоління).

Чугаєвська С. В. за значний внесок у формуванні науково-дослідницьких компетенцій студентів при підготовці до Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за спеціалізацією «Економічна аналітика та статистика» відзначена Грамотою Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка.

Цаль-Цалко Ю. С. нагороджений Почесною грамотою Міністерства аграрної політики та продовольства України; Почесною грамотою Житомирської обласної державної адміністрації; Грамотою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Також, за багаторічну активну діяльність в сфері аудиту йому вручено «Знак пошани Аудиторської палати України». Його наукова робота зі студентською молоддю щодо підготовкою переможців Всеукраїнських наукових конкурсів відзначена Подякою Державної служби статистики України, Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Русак О. П. нагороджена грамотою Департаменту економічного розвитку, торгівлі та міжнародного співробітництва Житомирської облдержадміністрації за вагомий особистий внесок у підготовку кадрів для економіки Житомирщини, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм.

Микитюк В. М. отримав медаль та почесне звання «Гордість ЖНАЕУ».

Стойко О.Я. відзначений подякою голови Житомирської обласної ради.

Недільська Л.В. за здійснення наукової роботи з учнівською молоддю нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України, Національної академії наук України, Національного центру «Мала академія наук України. За підготовку висококваліфікованих спеціалістів для агропромислового комплексу Недільська Л.В. нагороджена грамотою Управління агропромислового розвитку Житомирської облдержадміністрації.

Підручник «Фінансовий аналіз» (автори Цал-Цалко Ю. С., Мороз Ю. Ю., Суліменко Л. А.) визнаний Переможцем Житомирського обласного конкурсу "Краща книга року" у номінації "З глибини знань".

Визнання наукової роботи членів наукової школи відбувається в процесі їх діяльності в Громадських дорадчих органах.

Зокрема, Мороз Юлія Юзефівна є членом громадської ради при Головному управлінні Державної податкової служби в Житомирській області та членом Громадської ради при Житомирському міському голові.

Цаль-Цалко Юзеф Сигізмундович - голова комісії з питань бюджету, державної і комунальної власності, інвестиційної діяльності Громадської ради при Житомирській облдержадміністрації; член Колегії Департаменту фінансів Житомирської облдержадміністрації; член Ради з питань залучення інвестицій при Житомирській облдержадміністрації. Є головою Житомирського обласного об'єднання громадської організації «Спілка економістів України».

4.6. Кількість докторів і кандидатів, підготовлених за останні 5 років:

1 доктор, 6 кандидатів

4.7. Кількість патентів, отриманих протягом останніх 5 років:

4.8. Кількість опублікованих монографій, підручників, навчальних посібників за останні 5 років:

монографій – 12

підручників та навчальних посібників – 16

4.9. Кількість опублікованих статей у виданнях, рекомендованих МОН України, в українських та закордонних рецензованих журналах за останні 5 років:

фахових у вітчизняних виданнях – 137

фахових у закордонних виданнях – 20

фахових виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science – 5

4.10. Кількість виставок, на яких наукова школа презентувала свої розробки за останні 5 років:

5

4.11. Кількість наукових конференцій, ініційованих науковою школою (оргкомітет, програма тощо) за останні 5 років:

22, а саме:

1. Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Фінансові інструменти регіонального розвитку» (3).

2. Розвиток фінансових відносин суб'єктів господарювання в умовах динамічного зовнішнього середовища» (1).

3. Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України» (1).

4. Міжнародна науково-практична конференція «Фінансова політика регіонального розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід» (1).

5. Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Наукові читання» (5);

6. Студентська науково-практична конференція «Фінансове забезпечення економіки» (2).

7. Студентська науково-практична конференція «Формування і використання інформаційних ресурсів обліку та звітності для прийняття управлінських рішень в умовах європейської інтеграції» (1).

8. Студентська науково-практична конференція «Проблеми інтеграції облікових підсистем фінансового, податкового, управлінського і статистичного обліку в Україні відповідно до вимог Європейських стандартів» (1).

9. Студентська науково-практична конференція «Облік, аналіз і контроль в умовах сучасних концепцій управління економічним потенціалом і ринковою вартістю підприємства» (1).

10. Студентська науково-практична конференція «Національна система бухгалтерського обліку в управлінні економічними процесами» (1).

11. Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів» (3).

12. Українсько-німецький Воркшоп «Agriculture and society: a multi-stakeholder dialogue for stable and sustainable development» (1)

13. Українсько-польський Воркшоп «Аналіз української та польської економік: виклики та перспективи» (1).

4.12. Кількість доповідей на наукових конференціях різного рівня, у тому числі міжнародних, закордонних за останні 5 років:

345

4.13. Публікації про наукову школу та її членів.

Матеріали щодо здійснення наукової діяльності членів наукової школи публікуються в:

- журналі «Економіка, облік, податки в суспільстві» (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія ЖТ, № 312/689Р від 06.06.2018 р.) – випускається кафедрою бухгалтерського обліку, оподаткування і аудиту 4 рази на рік;

- щорічному Звіті про діяльність Спілки економістів України. URL.: <http://seu.org.ua/>